

BÁCSKA.

MEGYEI KÖZÉRDEKŰ POLITIKAI KÖZLÖNY.

ELŐFIZETESI ÁR:
Egész évre . . . 12 kor. Negyedévre . . . 3 kor.
Félévre . . . 6 kor. Egyes szám ára 20 fillér.

Felelős szerkesztő:

BITTERMANN SÁNDOR.

Kiadótulajdonos:

BITTERMANN NÁNDOR.

Hirdetéseket és nyiltéri közleményeket
a kiadóhivatal veszi fel és azok előre fizetendők.
MEGJELEN MINDEN KEDDEN ÉS PÉNTEKEN.

Mire van szükségünk?

Izzó a levegő. Forrongó eszmék, tervezgetések minden téren, minden vonalon. Társaságok verődnek össze, eszmék hangzanak fel máról-holnapra, eltűnnek, elfogynak, mint a buborék. Voltak, nincsenek. De támadnak újabbak. Hol a régi idea bontja ki szárnyait, hol a régiek szárnyait metszik meg.

Egy-egy ember felszínre jut. Mondani valója van: gondolata nincs. Egyik eszméket hirdet, de nem követik. A másik kevesebbet mond, azt követik. Sok beszéd, kevés eredmény. Kevés munka, nagy harc. Itt-ott pusztít a közöny, amott elernyednek az örökös huzavonában, emitt nincs önuralom.

Pedig erre van most szükség. Ez az a lelki tulajdona az embereknek, mely Lykurgost bölcsesé, Petrarcat halhatatlanná, Diogenest függetlenné tette. Az önuralom lajtorja, melyen az ember eljuthat a trónok szédítő magaslátára, a függetlenség tiszta légkörébe, csak kitartás legyen hozzá.

Hogy önuralmunkat megőrizzük most, mikor annyi kísértésnek vagyunk

kitéve, ahhoz szilárd akarat szükséges: mely ismeri az emberi indulatokat, mint Washington, aki megszokott rendjéből soha ki nem lépett. Küzdelem, szenvedély vagy hajlam csak azon esetben sikeres, ha a lélek egy még hatalmasabb szenvedély szolgálatába áll, vagy ha a hajlamot még csirájában elfojtjuk, mielőtt szenvedélylő nőne.

Ma az önuralom csak kül máz a legtöbb embernél. Mindenki hangoztatja, azonban az eredmény egészen mást mutat. Egyik ember a másikat nézi, úgy rendezkedik be, mint a másik, egyik a másikat követi, a másik a harmadikat, jelszók után mennek, akár helytelen, akár helyes.

Oh pedig az önuralmat megőrizni nem olyan nehéz, mondják az emberek. Napoleon szokta mondani, hogy csak az alkalmat kell kerülni, az önuralmat megőrizni nem olyan nehéz. Az ám, csak hogy ez nem önuralom, ez óvatosság.

És a baj éppen az, hogy az a sokat hirdetett önuralom az óvatosságra épít.

Mindkettőre van szükség. Az em-

ber saját belátása legyen az irányító, nem a tömeg ereje. A józan felfogás, az ítélőképesség, a becsületes gondolkodás úgy is hatással van a tömegemberre és ha kifejlődik a helyes ítélkezés ereje: a kívánatos önuralom szebb, emberibb alakban nyilatkozik meg.

Nem akarunk politikai dolgokat érinteni. Tisztán az ország társadalmi megnyilatkozását s a társadalmi életet vizsgáljuk és azt látjuk, hogy a tervezgetések tömkelegében minden van: csak önuralom nincsen. Amíg egy helyen teljesen petyhüdt már az élet, olyik helyen szenvedelem üt tanyát. De az emberek nem keresik egymást. Azt érzi mindenki, hogy zátonyon van az ország hajója: de az erő, mely onnan kiemelje, nincs meg. Mi az oka? Van ennek száz oka. Az első az, hogy kevés a munka becse. Ha a munka erejének nagy diadalát nemcsak áhítóznák, hanem szeretnék is az emberek, akkor oda állana mindenki, hogy a társadalmi életet javítva el tudnók felejteni oly napokat is, amikor a politika ráfekszik a közéleti intézményekre. Nálunk mindenki politizál, de kevesen dolgoznak,

A „BÁCSKA” TÁRCÁJA.

Tulipán-dal.

Virúljatok tulipánok,
Virúljatok.
Szívünk büszkén hadd dobogjon
Alattatok.
Hirdessétek világgá, hogy
Fölebredtünk,
Hogy hazánkért valamennyin
Egyek vagyunk, egyek lettünk!

Magyarország nem lesz mindig
Szabad préda,
Árulók és idegenek
Martaléka.
Megvédjük az önkény ellen
Igazsággal.
Fegyver ellen egy búbajos,
Csodatévő virágszállal!

Hanem ezt a virágot csak
Az viselje:
Akinek itt e hazáé
Szive, lelke!
Hadd lássuk, hogy ki ellenünk?
Ki mellettünk?

— Harmadíz, ezeríz
Kit gyűlöljünk, kit szeressünk?!

Tavaszodik a természet,
Tavaszodik . . .

A világon örök-törvény
Uralkodik.

Tél-apóék hasztalanul
Agyarkodnak:
Maholnap itt ne felejtsek,
Tulipánok virágoznak!

. . . Virúljatok tulipánok,
Virúljatok.
Szívünk büszkén hadd dobogjon
Alattatok.

Hirdessétek világgá, hogy
Fölebredtünk . . .
Hogy hazánkért mindhalálig,
Valamennyin egyek lettünk!!

Szabolcska Mihály.

Lisszabontól Madridig.

Irta: Vértési Károly.

Elég volt. — Bucsut vettem. — Megyek Afrikába. — Sajnálom ezt, sajnálom azt. — Kárpótlás. — Végasztaltam magamat. — Legmesszebbre kerültem. — Santarem. — Itt irt Camoes. — Estrema terra. — Falu

nines. — Nines mit a malomba vinni. — Nőkről, férfiakról. — Mind nadrágos. — Abrantes. — Határ-
várak, határvámok. — Spanyol földre lépek. — Lélek-
buvárnak alkalmas. — Haragosai egymásnak. — Olaj-
fák erdeje. — Mikor kell ide jönni. — Eső esett. —
Katholikus ország. — Spanyolország népeiről. — Büszke
baszk. — Szolga az asztur, nem ur. — A teherhordó
galleg. — Ezeembe jutnak. — Kinek mit adott az Isten.
— Délen és Éjszakon.

A kongresszisták tiszteletére rendezett ünnepek kilenc napra voltak tervezve. Ott fogtak szívesen. A legérdekesebb és leglátogatottabb első négyen részt vettem és ez elég is volt. Testileg, lelkileg nagyon fárasztók voltak azok. Sok beszéd, szölamok, még több megfigyelés. Meg lehetett csömörölni a beszédnél; a jóléttől, akár meghalni a szél-
ütés alatt. Nem akartam tovább kiélvezni a helyzetet. Akit vár a munka, sietős annak a dolga. Elöttem állt még egy hosszú ut Spanyolország szélében-hosszában, átrándulás Afrikába s így a kongresszusi munkálatoknak szeptember 29-én történt befejezése után, re bona gesta, a tagtársaktól szíves, nagy barátsággal elbucsuztam Portugália kimeríthetetlen szépségeivel eltelve, hátaltel szívvel visszakanyarítva a rudat, másnap indultam a szomszéd országba, a testvéri szeretet nélküli testvérországba. Nekem egyformán ked-

pedig a munka ereje felsőbb rendű kérdés, mert a munka ezreknek nyújt javakat: a politika csak ezek után gazdagodik.

Ezt kellene vallani az összességnek és a helyett, hogy az időt az áldatlan helyzetnek szenteljük, menjünk el, figyeljük meg a műhely levegőjét, kedveljük meg a munka áldását. Mert ha a munka becsültebb lesz, nem sodor annyi embert gondokba a politikai élet.

Nem akkor lesz erős e nemzet, ha izzó beszédben fogadalmat tesz magyarsága mellett, hanem ha megőrzi önuralmát, elmegy dolgozni, két kézzel, nem beszéddel.

Ez az az erő, mely a jövő szociális feladatát megoldhatja. A jövő generációt ezek az elvek irányítják: hiszen a külföld ékes bizonyossága annak, hogy a munkaszeretet a politikai élet kedvezőtlenése esetén is feledtetni tudja azokat a nehéz órákat, melyeket ez vonz maga után.

Az alkoholizmus ellen.

Írta: dr. Thiu József.

(Folytatás.)

IV. Az alkoholos italok hatása az utódokra.

Az emberiség végzetes átka, hogy némely betegségek átörököltetők; világra jön, mint utód és elődjeiért bünhődik. Az alkoholista apa szenvedélyéért negyedizi nemzetsége is megszenvedhet s amint szaporodnak a nemzedékek, úgy növekedik a szesz pusztító ereje.

I. nemzedék: Iszákosság, a szervezet alkoholos megbetegedése.

II. nemzedék: Iszákossági hajlam, ideggyöngeség, agyi tünetek.

III. nemzedék: Öngyilkossági hajlam, buskomorság, büntettek.

IV. nemzedék: Kores egyének, moral insanity, hülyeség, súlyos gyermekbetegségek, — a család ágfája kihál, kivesz.

Az iszákosság ivadékainak 70—80%-a nem egészséges; a faj állandó és jelentékeny elkoresosodása nagyrészt az alkoholizmus következménye. Az alkoholizmus jórészt bebizonnyítható oka a szellemi fogyatkozásoknak, a nyavalyatörésnek, a törpeségnek, hülyeségnek, általános gyöngeségnek, a tüdővészre való hajlamnak, a fogak szuvasodásának, a nők szoptatóképessége elvesztésének, büntettek, perverzításokra való hajlamnak. Sajnos, hogy a laikusok ezen fokozódó faji degenerációt figyelembe sem veszik, pedig míg az alkoholista gyermekeinek 80%-a beteges, degenerált, addig a nem ivók gyermekeinek 81%-a egészségesnek találtatott.

Az egyes jelenségeket tekintve, azt látjuk, hogy az iszákosok felerésze iszákos szülőktől származik. A részeges apa gyermekeiből legtöbbje részegessé lesz; átörökölve a hajlamot, súlyos alkoholizmusba esik.

A hülyék 60%-a iszákos szülőktől származik; ilyen az arány a nyavalyatörésnél (72%). A tébolydákban elhelyezett elmebeteg 50—60%-a alkoholista szülőktől való. A gyermekek siketnémasága is sok esetben az alkoholra vezetendő. Iszákos szülőktől származó egyének ellentálló képessége felette csökkent. Ausztrália és Amerika benszületteit az alkohol ölte meg. Angol orvosok állítása szerint az összes ismert megbetegedések felének az alkohol az oka.

V.

Számadatok a szeszfogyasztásról és az alkohol következményeiről.

Ha Magyarországon az államhatalom olyan szigorúan és pontosan hájtana végre az egészségügyi közigazgatást, mint a hogy szesz italok fogyasztását ellenőrzi, a halál csakhamar beszüntetné aratását és az élet dicső győzelemre ébredne!

Az állami pontos ellenőrzés szolgáltatja a következő érdekes adatokat:

Magyarországon a borfogyasztás első sorban a termés mennyiségétől függ. Az utolsó 15 évben a legtöbb bor 1889-ben fogyott el; átlag fejenként 19 liter, a legkevesebb 1891-ben, átlag fejenként 5 liter, a közép arány 10—12 liter bor. A legtöbb sör 1894—96. közt fogyott el, átlag fejenként

8—10 liter; fogyasztása fokozatosan emelkedőben van; amíg 1889-ben fejenként 3 liter fogyott el, addig az utolsó években 7—8 liter.

Pálinka átlag 8—9 liter esik fejenként.

Összes szeszfogyasztás: évente átlag 6 $\frac{2}{3}$ liter tiszta szesz jut egy fejre. E szerint Magyarország az összes európai államok közül a második helyet foglalja el szeszfogyasztás tekintetében; csak Dániában isznak többet; Belgium, Hollandia, Oroszország, Németország, Franciaország szeszfogyasztása fejenként 4—4 $\frac{1}{2}$ liter közt van.

Ezen adatot 40% foku pálinkára átszámítva, fejenként 11 és fél liter pálinka jutna; tekintve azonban, hogy ezen szesz mennyiség nem oszlik meg egyenletesen a lakosság között és hogy a pálinka az összes szesz italok 80%-át teszi ki, hatása még végzetesebb, mert vannak vidékek, ahol 20—30 és még több liter pálinka esik évente egy fejre.

Pontos számítás szerint 1903-ban egy lakosra jutott:

	Liter.
Franciaország	18·21
Svájc	12·50
Belgium	10·42
Olaszország	10·23
Dánia	10·21
Németország	9·25
Anglia	8·91
Ausztria	8·59
Hollandia	6·90
Egyesült-Államok	5·19
Svédország	4·97
Norvégia	2·60
Finnország	2—
Kanada	1·94

Dr. Burns a Timesben közli az 1904. évi nagybritániai alkoholszámlát: fejenként jutott 76 korona, egy 5 tagú családra 380 korona; egy fejre jut 2 gallon abszolút alkohol, körülbelül 9 liter.

Münchenben annyi sört isznak, hogy 1904-ben egy fejre 315 liter jutott.

A legjózanabb nép a finn, a norvég és a svéd; ezeknél évente egy fejre alig 1 $\frac{1}{2}$ liter szesz esik.

Hogy mibe kerül a népnek a szesz,

ves mind a kettő. A spanyol-portugál vizsálykodás, norvégek és svédek civakodása új kiadásban.

Utólag sajnálom, hogy elköszöntünk s nem rándultam ki társaimmal Thomarba, Portugália egyik legérdekesebb városába. Így nem láthattam az ottani történelmi emlékeket, ipartelepeket s nem vehettem részt a Lisszaboni Kereskedelmi és Ipartestület felajánlott vendégszeretetében. Később, néhány tagtársammal Sevillában ismét összekerülvén, érdekesen beszéltek azok, az olajfák zöldje fölött emelkedő, egykori Krisztus-lovagok váráról, a Krisztus-lovagok templomáról és Portugália mély kongásu legnagyobb harangjáról.

Nagyon sajnálom, hogy nem vettem részt azon a kiránduláson, melyet a Tejon hajóval tettek meg a visszamaradt társaim, sajnálom, hogy nem lehettem a San Carlos színházban rendezett disztrakción s hogy tovább nem fűzhettem velük a barátság korszoruját, lélekben azonban mindig velük voltam, kikkel olyan hamar összeszoktam, hogy nehéz volt a válás.

Legjobban mégis azt sajnálom, hogy a

a festői fekvésű Oporto (O = a, porto = kikötő. Portugália másod legnagyobb kereskedelmi városa a Dueronak tengerbe torkollásánál, 150,000 lakossal bir) kikötő városba való kirándulást elmulasztottam, hogy a Duero-n (Douro) át, a hajó árbócok hegyét meghaladó szédítő magasban, a vékony vas pálcákból emelt vasúti hidon nem voltam. A várost a szomszédos Villanova községgel összekötő, 170 méteres egy nyílásu ívből álló, kettős járásu függő hidat nem láttam. Portugália legmagasabb tornyát sem láttam. Fölötte sajnálom, hogy a thomári kristály palotában rendezett bucsuzkodási disztrakción nem lehetett részem, pedig nálunk is ismerjük a híres oportói szőlőfajt, ott hámozott alakjában is izlelhettem volna. Ha már életemben annyi savanyúvíz forrást fölkerestem, miért is kellett elmulasztanom ezt az édes borforrást?!

Majd kárpótolni igyekszem magamat hazamenet utközben Bordeauxban a bordeauxival.

Mit sajnálom még különösen? Azt, hogy időt nem szakíthattam magamnak arra, hogy Batalhaban megcsodáljam a kereszténységnek

közből kifaragott azt a remekét, mely sok tekintetben a mór építészeti ragyogásánál is fényesebben áll, értem a gót templomot és a mosteiro de santa Maria da Victoriát. Azon a helyen áll, ahol I. János, Portugália függetlenségeért kivívta a harcot és fogadásból alapját vetette meg ennek a zárdának, istenházának, a milanói székesegyházra emlékeztető kőcsipkének. Vigasztalom magamat, majd kárpótolom magamat Lourdes-dal.

Ezek és hasonló gondolatok jártak, kergetőztek agyamban, mikor Lisboat elhagytam, ahol az időt olyan kellemetesen, örökké emlékezetesen töltöttem. Sok szép képet, lélekemelően magasztos hoztam Portugáliából a lelkemben! És vigasztalom magamat azzal, hogy úgy se lehet mindent látni, ami szép van e világon. Tudtommal, én vagyok a kongresszusi társaim közül — a magyar utitársak közül — aki Lisszabontól legmeszebbre, legtöbb helyre kerültem el. Vitt a vágyó ingerem.

Ez okon, hogy elszálltak az ünnepnapok és nem birt rám semmi, marasztaló hatással, magános elárvultságomban veszem a vándorbotot, a térképekkel telerajzolt könyvet

erre nézve Budapest és Bécs adatai nyujtanak felvilágosítást.

Az 1901. évben Budapesten a szesz italok fogyasztása után befolyt állami és községi adó összege 28 millió koronára rugott; esett tehát fejenként egy évre 38 korona. Ez csak az adó! — hát micsoda rettenetes értéket képviselhet a szesz italokért elköltött vagyon. Bécsben 1901-ben fejenként 70 korona értékű italt ittak meg, az egész lakosság 100 milliót.

Magyarországon 20 millió lakost alapul véve, a nőket és gyermekeket beleszámítva, egy személyre 13 korona becsérték esik, egy 5 tagu családra 65 korona évenként. Az elfogyasztott bor értéke 46 és fél, a sör 56, a pálinka 162 millió koronára rug, — összesen 264 és fél millió koronára. Evvel szemben hazánk közoktatásügyi kiadása csak 37 millióra rug!

Az 1900. évi statisztikai adatok szerint Magyarországon a 10 év utáni átlag szerint belső fogyasztásra rendelkezésre állott:

2,324.984 hektoliter bor
1,605.286 „ sör
2,697.104 „ pálinka.

Csak a pálinka literességét 1 korona 60 fillérrel számítva, a pálinka évente fogyasztott értéke Magyarországon 431,471.000 koronát tesz ki! — évente 1 lélekre, asszonyt, gyermeket beleszámítva fejenként 21 korona jutna.

Bunge szerint a civilizált emberiség egy tizedrésze évről-évre, napról-napra verejtékes munkával, szünet nélkül az alkohol előállításán dolgozik. Németország lakossága évente háromszermillió márkát költ szesz italokra, mely összeg 2 $\frac{1}{2}$ -szer nagyobb annál, melyet hadügyére és 10-szer nagyobb annál, melyet kulturájára költ.

Nem kevésbé érdekesek azon statisztikai adatok, melyek az alkoholt a különböző betegségek kórokozójaként tüntetik föl.

A berlini friedrichshaini kórházban, az 1903/4. évben fölvetett betegek 7%-a delirium tremensben szenvedett. Ugyanezen kórház adatai szerint a munkásosztály betegeinek $\frac{1}{3}$ része az iszákosság áldozata volt; míg 1877-ben ezer beteg közül 9.68% volt

chronikus alkoholista, addig 1900-ban már 14.68% volt az.

Poroszország kórházaiban 1902-ben 12.586 férfi és 801 női beteget kezeltek chronikus alkoholizmus miatt, azonkívül pedig az elmegyógyintézetekben delirium tremensben szenvedő 1418 férfi és 111 nő volt elhelyezve; tehát legalább is 20.000 beteg vétett föl chronikus alkoholizmus miatt.

Az angol „Sceptre“ életbiztosító intézet 20 évre terjedő halálozási adatai szerint az alkohollal nem élő emberek halálozási százaléka 25%-al kedvezőbb volt. A sörgyári és pincéri foglalkozás a fiatal embereknek életveszélyes, a vendéglősök és szesz mérők csak ritkán érik el a 60. életévet.

Adams glasgowi egyetemi tanár szerint, az 1878/9. évi kolerajárványban a szesz italoktól tartózkodóknak csak 19.2%-a, míg a kolerában megbetegedett szeszivók 91.2%-a halt el.

Míg a mészárosok és földmívelők 60—70% alkalmas a katonai szolgálatra, addig a pincérek közül csak 25%.

Az iszákosok ivadékainak 70—80% nem egészséges, míg a nem iszákosok gyermekeinek legfeljebb 10% beteges. Demme 10—10 józan és iszákos család egyenlő számú gyermekeit hasonlította össze; az iszákosok gyermekei közül csak 17.5% volt normális egyén, a mértékletesek utódjainak azonban 81.9%-a teljesen egészséges volt.

A testi sértések fele vasárnapra esik; a büntettek több mint 50%-ának oka az alkoholizmus. Németország 120 intézetének fegyenceiről összeállított statisztikája szerint az összes gyilkosságok 46%-a ittas állapotban követtetett el. Az arány az emberölésnél 63%, a súlyos testi sértésnél 74%, a könnyű testi sértésnél 63%, a hatóság elleni erőszaknál 76%, a házi béke megzavarásnál 54%, az erkölcs elleni vétségeknél 77%. A férfi örültek 20—40% az alkoholnak köszönhetik bajukat. Dániában a válóperek 24%, Angliában az öngyilkosságnak 30%, Oroszországban 40% az alkoholtól erednek. A porosz betegsegélyző-pénztárak kimutatása szerint az elhalt pincéreknek 45%-a tuberkulózisban pusztult el, — míg a többi tagoknak csak 12%-a.

S így tovább egész statisztikai krónikát lehetne az alkohol pusztításáról felsorolni, melyről mindjobban beigazolódnik, hogy az emberiség legveszedelmesebb, észrevétlenül, lassan ölü mérgeinek egyike!

(Folyt. köv.)

Előfizetési felhívás

„BÁCSKA“

XXIX. évfolyamára

Előfizetési feltételek:

Helyben házhoz hordva, vagy vidékre postán küldve:

Egész évre . . . . . 12 korona.
Fél évre . . . . . 6 korona.
Negyedévre . . . . . 3 korona.

Néptanítók számára:

Egész évre . . . . . 8 korona.
Fél évre . . . . . 4 korona.
Negyedévre . . . . . 2 korona.

Előfizetési pénzek **Bittermann Nándor és fia** könyv- és könyvnyomdájába küldendők.

H i r e k.

Bérmakörut. Mint értesülünk, Városvy Gyula érsek már pünkösd előtt meg fogja kezdeni bérmakörutját. Pünkösd előtt megy Szabadkára, pünkösd után pedig Bács és környéke körül sorba. A bérmálás időpontja később lesz meghatározva.

Kinevezés. Schosberger Sándor újvidéki gyakorló orvost az igazságügyminiszter az újvidéki kir. törvényszékhez orvossá nevezte ki.

Anyakönyvvezetői megbízás. A belügyminiszter Greskovits Henrik körtési anyakönyvvezető helyettesét, kinek hatásköre eddig csak a születési és halotti anyakönyvek vezetésére terjedt, a házassági anyakönyvvezetésével és a házasságkötésnél való közreműködéssel is megbízta.

Hirek az egyházmegyéből. Drozdik Imre Adáról Csantavérre, Böde József Csantavérről Adára kápláni minőségben kölcsönösen áthelyeztettek.

is — vado mecum — a kezembe, ne maradjon valahogy látatlanabb semmi azok közül, melyek Spanyolországban a megnézésre kiválóan érdemesek.

Azon a vonalszakaszon, melyen Lisszabonba érkezésem előtt elnyomott az álom, most az ut kiindulásánál annál ébereggyok. De csakhamar észreveszem, hogy nem mulasztottam akkor semmit, most se vesztenék, ha elaludnám az időt Santaremig. Ez, egy magaslaton szépen fekvő város, alatta a Tejo folyik csendesen, melynek jobb partján buzaföldek terülnek el. Gyümölcs- és zöldségtermeléssel Lisszabon piaca lett. A folyón át hid, melyről — úgy vélem — szép kilátás esik a városra, melynek nevét szt. Iréne vértanunőtől vették. Alvarez Cabra, Brazília felfedezője nyugszik egy kolostor sirbölt csendjében.

Arról nevezetes még a város, hogy az örökbecsű, műveltségű remekíró, költőkirály, kiről többször emlékeztem már, szerelmi bánatában, az udvartól elhagyva, szívvilágából sarjadó szomorú költeményeket és a multjából, szíve mély érzelméből fakadó szebbnél szebb rimes verseket irt itt, gazdag költői

érrel kedélyében. Homlokát megkoszorúzták, szívét tövissel szurták keresztül, meghalt szétfoszlott reményével. Sirjának az éjszakáját áttörik a művei, költészetének a hevületei most is lángolni tanítanak fagyos lelkeket.

Azon a földön járunk, melyet a rómaiak Extrema terra Hispaniae-nek neveztek el és amelyet a spanyolok Estremadurának ejtenek. Látom azokat a hegyeket is, melyeken az ideutban a kösziklák összefolytak szememben, mikor leszállt az éjszaka és homály borult a tájra, szírhullámra.

Ott, ahol a vonat, város, falu végén, mezei majorságon, házak mellett surran el, megnézem futólag az udvart. Portugál háztáj. Teljes egyszerűség kint és bent, házi eszközökben — úgy hallok — butorban, mindenben, mindenütt. Nincs függöny, nincs virágcserep. Csak az őszi napsugár hord fényzőnt a szobájukba. Teljes az ellentét a magyar háztájhoz, huzavona, dolguk, a magyar faj életre termeltségéhez képest.

Falut, olyat, minő bérces-völgyes, szép hazánkban sok van, az Alföldön nagy van, itt ne keressünk, annál kevésbé aféle régi tetejű, egymeletes kuriát. Csak aféle aldeák

ezek, templom nélkül néhány ház, majorságok, fölszerelt bér gazdaságok, de mezőgazdasági gépek, gőzfűtő készülékek nélkül. Egy udvaron fölmálházott, készen álló lovakat látok. Körülnézek s nem találok semmit, amit vinni kellene, malomba vagy a csűrbe. Látok ezek helyett egy földel nélküli házat, melybe szabadon zuhoghat az eső. Ciudad, az már város, körfallal kerített.

A nők varrnak, fecsegnek és énekelnek, vakbuzgósággal járnak a templomba. A férfiak, az meg örökké füstöl, állja a sarkokat, ödöng a piacon, anélkül, hogy venne, eladna valamit, de ha üzérkedik, ravaszsággal csal, koldul, ha tönkre megy. Ebben a tekintetben a keleti népekkel egyugyanazon betegségben szenved. Nincs már felfedezés, bedugult a pénzfórrás. Látok többet, amint a napot mulasztják le magukról, pihennek anélkül, hogy dolgoztak volna. Ami pedig a fiatalját illeti, hui, akár mint a spanyol alsóbb rendű nemes, (hidalgó) feszes cipőben jár, ha fáj is a lába benne; lovagias, udvarlásra mindig kész. énekes és hangszeret penget. Ártatlan a mulatsága, dolga nem kiadó. Mind nadrágos. Ez a szólásmód jobban rájuk illik, amiként

Bankett. A zombori kir. törvényszék bírói testülete a törvényszék területén álló járásbírók biráinak, az ügyvédi karnak, a kir. közjegyzőnek, a helybeli hatóságok: a város, a vármegye, a pénzügyigazgatóság stb. fejeinek részvételével fényes bankettet rendezett az új törvényszéki elnök, dr. Eperjesy Bélának tiszteletére az Elefánt szállóban. Az új elnököt a törvényszék bírói karának doyenje Szondy Mátyás üdvözölte elsőnek s utána Hauke Imre polgármester, Janovich Gyula jogügyi tanácsos s Vértesi Károly ügyvéd. Az új elnök köztetszéssel fogadott felköszöntőben köszönte meg a szíves üdvözléseket. A lakoma után, mely Horvátovits Sztipó konyháját dícsérte, szinte a reggeli órákig együtt maradt még a társaság jó része. A résztvevők száma meghaladta a százat.

Kaszinó. A zombori polgári kaszinó választmánya múlt hó 21-én ülést tartott, melyen a kaszinó felépítésének előkészítése végett építészeti s kaszinóesték rendezésére vigalmi bizottságot küldött ki.

Szabad lyceumi előadás Zomborban. Vasárnap, folyó hó 1-én Prokópy Imre, felső kereskedelmi iskolai tanár tartott érdekes és élvezetes előadást „A színpad és a színészet történelméről” címen a városháza nagytermében. Az előadó ismertette a színészet eredetét, melyet a görögöknél a Dionisius tiszteletére rendezett áldozati szertartásokban lelünk meg. Részleteken tárgyalt a görög, majd az ezt utánozó római színpad, színház berendezését s a színi előadásokat. A keresztény középkorban a színészet is, mint minden más művészet, az egyház szolgálatában állott. A színi előadások az istentisztelet kiegészítő részei voltak s a színpad maga a templom volt. E minaculatumok, moralitások s főképp misteriumokból fejlődött ki a modern dráma. Az újkor színművészetéről s a modern színpadnak a technika vívmányait felhasználó berendezéséről más alkalommal fog szólni. A széleskörű tanulmányra valló, gondosan kidolgozott s szellemes megjegyzésekkel fűszerezett fölolvasást a nagyszámú közönség élénk figyelemmel s élvezettel hallgatta s a nyert okulásért és élvezetért a fölolvasót hangos tapsal jutalmazta. Az előadást lapunk jövő számában egész terjedelmében közöljük.

Eljegyzés. W e b e r Sándor kir. teletkönyvvezető eljegyezte Valient József és neje kedves leányát, Katinkát.

Simó Géza titeli polgári iskolai tanár jegyet váltott Mátyás Emma titeli áll. elemi iskolai tanítónővel.

Halálozás. Jovity Jován cs. és kir. nyug. százados hosszas betegség után 56 éves korában Óbecsén elhunyt.

nevezi a székeley, a kaputos embert. Ingujjra voltak vetkőzve, csak az egyik volt kurca gazdaszababban. Közöttük járva, figyelve, mindent észre veszünk.

Főlebb a pálya elágazik, jobbra Madridnak visz, arra szállok át s csakhamar Portugália főerődjéről nevezetes Abranteshez érek a Tejo partján. Ennél tovább föl nem járnak már a hajók.

Olajfák erdeje, déli gyümölcsök fájának az özöne a környéken. Temető a közelségben. Sok léleknek muló burka, az örök elmulásnak adva.

(Vége köv.)

D a l.

Ide azt a pezsgőt,
Hütsétek a jégbe!
— Félre azt a jeget!
Rózsám, a szivedet
Tegyük a helyébe.

Attól is hideg lesz,
Hidegebb, mint kéne...
— Hadd iszom belőle,
Hadd fagyjon meg tőle
Szívem forró vére!

Animus.

Iskolai örömnep. A Miasszonyunkról nevezett apácanének vezetése alatt álló helybeli elemi és polgári leányiskola igazgatójának, Fejér Gyula apátplébánosnak névnapja alkalmából f. hó 7-én este fél 7 órakor örömnepet rendez a következő műsorral: Volkman R.: „Eltűnt az alkony pirja” Négy szólamu karének. „Excelsior” Ünnepi színmű 1 előjáték és 3 felvonásban, Hermes Carla után Személyek: Angyal — Zsuffa Margit Vándor — Radány Gabriella Világ — Faddy Erzsébet. Öröm — Herold Ilona Dicsőség — Thurszky Margit. Háboru — Pálffy Erzsébet. Tudomány — Strasser Leona. Művészet — Méray Eugénia Hatalom — Firány Mária. Nyomor — Höss Teréz Igazságosság — Matzitz Anna Hízegés — Heisinger Aranka Bűn — Melcher Ilona 1. Hírnök — Kleiner Margit. 2. Hírnök — Zsuffa Margit. Az öröm társnői: Wolf Erzsébet, Csihás Etelka, Kropsch Irén, Sztankovits Teréz, Rác Ilona, Krieg Margit, Blaskovits Irén, Schlotzer Mária, Bukta Erzsébet. A dicsőség őrszellemei: Zomborese vits Ilona, Kovácsits Erna. A hatalom kísérői: Zombory Ilona, Kleiner Jolánta, Vadász Gizella, Vojnits Julia, Krizmanits Ilona, Keller Julia — Névnapi beszélgetés. Nagy növendékek: Ulrich Elza, Meicher Ilona, Maison Margit, Mihályi Éva, Lippert Irén, Mayer Leona, Pálffy Katalin. Kis növendékek: Lukich Hermína, Raab Piroška, Mátrai Aranka, Altfater Erzsébet, Markovits Irén, Löffler Irén „Üdvözlő dal” Kétszólamu karének. Az egyes felvonások közt: Donizetti: „Lucrecia Borgia.” Cimbalmon és hegedűn előadja: Vass Ilona és Szilágyi Ilona. „Mi az élet” Kétszólamu ének, előadja: Ulrich Elza, Majling Ilona és Meicher Ilona Dankla C.: „Norma ábránd” Hegedűn és gordonkán előadja Szilágyi Ilona. Bordése: „Glória in Excelsis Deo” Kétszólamu karének. — A hölgyeket kéri, hogy katalójukat a kapunál szíveskedjenek átadni.

Bolond idő. Április hónap igazi bolond idővel köszöntött be Hideg szél fúj, mely leszdi rólunk a tavasz felöltött. Esik a hó, de nincs nagy becsülete. Sár lesz belőle hamarosan. Bolond idő.

Kéménytűz. Hétfőn délután 4 órakor özv. Maicen Alajosné sztapári-uti házában kéménye kigyuladt. A tűz oka a kéményseprők hanyagsága. Baj nem történt.

Orvosi vizsga. Lőrincz Mihály szenttamási állami trachomaorvos folyó évi március hó 4-től 17-ig tartott orvosi vizsgálaton tiszti orvossá képesítettett.

Esküvő. Bokor Oszkár folyó évi április hó 8-án délután 4 órakor tartja meg esküvőjét a hajai izr. templomban Rosenberg Adrienne urhölgygyel.

Gondnokság. Az újvidéki kir. törvényszék ifj. Schul Pált elmebetegség miatt gondnokság alá helyezte.

Vesztség. Bácsgyulafalván egy veszttség gyanújában álló eb megmárt egy gyermeket s több más ebet. A gyermeket nyomban felszállították a budapesti Pasteur-intézetbe.

Alapszabályjövahagyás. A belügyminiszter a garai róm. kath. olvasókör alapszabályait a bemutatási záradékkal ellátta.

Névmagyarosítás. Krucian Vazul posta és távirtdagyakornok óbecsei lakos vezetéknévét belügyminiszteri engedéllyel „Tihanyi”-ra változtatta.

Hamis pénz. Moholon a legutóbbi héten több hamis 20 koronás került forgalomba. A nyomozást a rendőrség a legszelesebb körben megindította.

Nagy vihar a Tiszán. A Tiszán múlt hó 23-án oly vihar dühöngött, hogy a „Tisza Kálmán” gőzhajót a hozzá kötött uszályokkal együtt Titel fölött partra dobta. Több gőzhajónak segítségével 24 órai fáradozás után lehetett csak a vízre vontatni. Egy uszályhajót pedig ugyanaznap a Tisza torkolatánál a vihar elsüllyesztett.

Öngyilkossági kísérlet. Sarnyai János zenai papuesos segéd a múlt héten gyufaoldattal megmérgezte magát. Tettének oka szerelmi bánat. Állapota nem veszélyes.

Öngyilkosság. Pfaf János gádori lakos, vagyonos földbirtokos a múlt napokban Örszálláson volt üzleti ügyekben, amelynek

elvégzése után kártyázni ültek le. Pfafnak a szerencse nem kedvezett, mert 1000 koronát veszített el. Hazaérkezése után vesztesége fölötti elkeseredésében felakasztotta magát.

Meglepetés a tanítóknak.

Ugyancsak kellemes meglepetésben részesítette a tanítókat a kultuszminiszter. Egy március hó 1-én kelt rendelettel ugyanis megengedte nekik, hogy a „Magyar Élet és Járadékbiztosító Intézet” képviseletét elvállalhassák minden külön engedély kérése nélkül. Nagyon helyes intézkedés. Ideje volt már egyszer a nemzet gyéren díjazott napszámaira is gondolni, hogy tisztességes uton szép mellékjövedelemre telessenek szert.

Tanulmányi kirándulás.

Ha minden embernek ismerni kell hazáját, úgy elsősorban a tanár és tanító embernek kell azt ismernie. Ezen helyes felfogás ma már annyira gyökeret vert a tanítóság táborában, hogy egyes bácskai tanítók szövetségbe Göndör Ferenc óbecsei tanító, „Magyar Tanítók Tanulmányútja” cím alatt, a nyári nagy szünetében utazásokat rendeznek az ország különböző vidékére. Az első ilyen utat az idén, július hó elsején, esetleg augusztus végén lesz. Az uti terv négy részből áll. Minden ut Budapestről indul ki és magában foglalja az Alföld és a hegyvidék egy-egy részét. Az első ut: Nagy Alföld—Al-Duna lesz Budapest, Cegléd, Kecskemét, Szeged, Szabadka, Baja, Zombor, Újvidék, Zimony, Belgrád, Pancsova, Versec, Oravica, Anina, Marilla, Bázias Orsova, Vaskapu, Turn-Szeverin, Herkules-fürdő, Lugos, Buziás, Temesvár, Arad és Mezőhegyes városok. Így pár év alatt a tanító megismerheti szép hazánk minden zegét-zugát. Hogy a költségek elviselhetőbbek legyenek a szegényebb sorsú tanítókra is, a tanulmányut hangversenyek rendeztetnek. A magyar tanítóság oly hatalmas zeneismerettel és énektudással rendelkezik, hogy hangversenyeivel meghódíthatja a művelt közönséget. Mennyire előnyös lesz, ha a tanító vagy a tanár megismeri az ország különböző népeit és azok szokásait és nyelvét, fejlődő városait, gyárait, bányáit és a mult dicsőségét hirdető romokat: mily hatalmasan emelkedik a tanító intelligenciája és társadalmi tekintélye ezen utazások által, azt minden helyesen itélő ember helyben hagyja. Az utazás sikerét biztosítandó az egyes hajózási vállalatok, vendéglők, fürdőtelepek, gyárak, bányák messzemenő kedvezményeket nyújtanak, csak még a miniszterium, illetve az államvasutak pártfogását várják a rendezők. Az első tanulmányút 12, illetve 14 napra van tervezve, mert ha a hangverseny-csoportot sikerül egybeállítani, akkor 14 nap alatt történik az utazás. A karmesteri állásra az ország egyik hírneves zeneszerzőjét szándékoznak megnyerni. Az egész utaköltség III. oszt. 86 és II. oszt. 100 korona. Természetes, ebben benne van a lakás és első rangú ételmezés is. A hangversenyek bevételei a közreműködőket illetik. Az utazásban résztvenni óhajtok, énekhangjuk és a zeneeszköz megjelölésével április 17-ig jelentkezhetnek Göndör Ferenc tanítónál, az „Óbecsei Ujság” szerkesztőjénél Óbecsén. A kirándulásban részt vehet minden tanügybarát.

Az állattenyésztés fejlesztése.

A Bács-Bodrog vármegyei gazdasági egyesület részletes programot dolgozott ki arról, hogy a megyében az angol hussertés tenyésztést népszerűvé és széles körben elterjedté tegye. A vármegyének mintegy husz községében van már is erős alapokon nyugvó tejgazdasága, 30—45 községben pedig most van kialakulóban. Mindössze 30—40 község az, ahol az egyesület szükségesnek tartja fajtehenek beszerzésével a tejgazdálkodást erős alapokra fektetni. A jövendőlegző angol hussertés-tenyésztésnek létfeltétele a tejgazdálkodás, ahol a lefőlözött tej értékesül a sertés-hizlalásnál. A földmívelésügyi miniszterium által importált angol hussertés tenyésztésanyagból már két szállítmányt osztottak ki. Az egyesület tovább fog agitálni, hogy az ezután következő szállítmányok is elhelyezést találjanak a kisgazdáknál. Ily módon reménye van, hogy a Szabadkán már épülő hussertés kivitelű vágóhidnak kezdettől fogva elegendő anyaga lesz. Az állattenyésztés többi ágaiban kezébe veszi az egyesület az apaállatok ügyének rendezését,

a fajbaromfi tenyésztés népszerűsítését, lövősenyek rendezését. Az egyesület előtt példaként Temerin község van, ahol a modern teigazdálkodás, a sertés és baromfitenyésztés révén a község lakóinak jövedelme százazrekkel emelkedett.

A házalás. A házalást még ma is egy 1852-ben kiadott patens szabályozza. Ennek a patensnek az intézkedései a gyakorlati élet követelményeinek nem felelnek meg. Egy sómalom tulajdonosa ugyanis engedelmet kért a kereskedelemügyi miniszertől, hogy a sójövődéki vezérügynökségtől beszerzett alaksót őrölt állapotban vevőinek üzleti helyiségükbe közvetlenül szállíthassa, megrendelés nélkül is, mert szükséges, hogy a sómalom tulajdonosa a sófogyasztó kereskedőket és iparosokat fuvarjával sorra járja és ott a szükséges mennyiségű sőt leadja, anélkül, hogy házalás miatt megzavarják. A kereskedelmi ügyvezető a kérelemre kijelentette, hogy nincsen szükség külön engedelemre, mert a sómalomtulajdonos eljárását nem lehet házalásnak minősíteni. A házalás egyik főkélléke ugyanis — a miniszteri leirat szerint — „hogy a házalva kereskedés helységről-helysére járva, üzessék és hogy ennél fogva az áruknak egy és ugyanazon helységben előzetes megrendelés nélkül való és házról-házra való történő árusítása házalásnak nem minősíthető.”

Fontos javítás az elektromos izzólámpán. Az izzólámpa szénszálat tudva levőleg oldott cellulozából állítják elő az által, hogy a szárítás és formálás után a szálat huzamos ideig fehér izzásban tartják, míg ez rendkívül vékony szál témfényű külsőt és nagy keménységet nyer. Howell W. John e preparált szénszál izzítását elektromos kemencékben tovább folytatja egész 3700 Celziusz fokig. Ez eljárás által a szénszál használhatóságát nagy mértékben növeli. Ezen túlhevítés által ugyanis a Howell féle szénszál kevésbé van kitéve az elégés és elporlás veszélyének. A Howell-féle szénszál előnye tehát, hogy kevésbé érzékeny a feszültségi ingadozásokkal szemben, kevésbé könnyen porlad el s így a lámpa nehezebben feketedik meg belülről. A Howell-féle szénszállal ellátott izzólámpa speciális áramfogyasztása gyertyánként 2, 4 watt, ami az eddigi lámpák 2—3, 5 watt fogyasztásával szemben igen nagy megtakarítást jelent. A lámpa élettartama, vagyis az az idő, mely alatt a lámpa világító képessége az eredeti érték 80 százalékára esik le, átlag 500 órára tehető, ami az eddigiekkel szemben aránylag nagy értéknek mondható.

Művészet — Irodalom.

Az Igazság 1906. évi áprilisi száma a következő tartalommal jelent meg: Bedy Schwimmer Rózsa: A női mozgalom. — Palágyi Lajos: Kik az összeesküvők? — Dr. de Quiros: Büntetőjogi társadalomtan. (Spanyolból fordította: dr. Thót László) — Csizmadia Sándor: Bestiák. — Dr. Márkus Dezső: A nők választójoga. — Kingsley: Sappho. (Angolból fordította: Zsoldos Benő) — Dr. Pataj Sándor: Foltok a vörös taláron. (Népies igazságügyi tanulmányok.) — Janda Matild: Buesu. — Dr. Révész Ernő: Lovagias história. — Dr. Pataj Sándor: Gratuláció. — Szerkesztői jegyzetek: Grófi elvek. Bánffy politikája. Félmagyarok. Védőszóvettség. Biráink az abszolutizmus szolgálatában. Stb. — Szerkesztői Pataj Sándor Zombor.

Fehér regény levelekben. A husvétii könyvpiacon rendkívül finom kiadásban s ép oly olókelő tartalommal jelent meg egy regény. A mű írója Gömbösné Galamb Margit, kinek választékos irálya mindnyájunk előtt ismeretes; irodalmunkban e mű megírásával egy nagy házagpótló munkát bocsájtott közre, megbecsülhetetlen szolgálatot téve hazánkban annak a fiatalságnak, amely szellemileg megérett a magasabb stílus és a szív életének megértésére. Fialat lányok számára ké-

szült a regény, a fiatalságot meghaladottak közül pedig mindazoknak, akiknek lelke — mint ahogyan a szerző írja — szívesen fogadja be a fehérséget. Tartalma lélekemelő, mese-szövése pedig kiváló, elsőrendű munka. Kidolgozásában nemcsak gyönyörködik az olvasó, hanem meglesi benne a levélírás nőies és kényes művészetét is. Az a tizenhétéves bájos levél, amely a regény tárgyát viszi, nagy lelki kincsekkel gazdag leányéletnek olyan közvetlen értékes megnyilatkozása, hogy végiglapozván a könyvet, utána olyan jóleső érzés fog el, hogy önkénytelenül is éreznünk kell, miszerint lelkiükben ezáltal mi is gazdagabbak lettünk. Tudjuk előre, hogy Gömbösné Galamb Margit nem hiába vette annyi szeretettel tollára ezt a fehér regényt, mert a nagyközönség meg fogja érteni és szeretettel fogadja ép úgy, mint az írónő eddigi munkáit, mik tudvalevőleg rövid idő alatt nemcsak hogy egészen elfogytak, hanem azokat valósággal elkapkodták. A mű rendkívül elegáns és stilszerű kiállításban, izléses kötésben jelent meg — a szerző arcképével díszítve — s nemcsak mint olvasható, hanem mint értékes ajándékkönyv is ajánlható és bizonyára ez értékes munkával örvendtes meglepetést szerzünk a fiatal magyar hölgyközönségnek. Kiadója íj. Nagel Ottó Budapesten (Muzeum körút 2.). Ára fűzve 3 korona, díszes kötésben 5 korona. Kapható minden könyvkereskedésben.

Közgazdaság.

Szervezkedjünk.

Zombor, 1906. április 2.

Ismeretes, hogy vármegyénk gazdasági egyesülete mily áldásos működést fejt ki anyavármegyénk területén. Az egyesület tisztviselői, annak minden egyes tagja Latinovits Pál főispán elnökkel az élén, szorgalom és szilárd akarattal párosult lelkesedéssel buzgólkodik vármegyénk felvirágoztatása érdekében.

A társulás mindegyre hangosabbá váló jelszava adta meg az impulzust ezen derék egyesület vezetőségének azon eszmére, hogy szövetkezeti alapon a gazdasági egyesület kebelében baromfitenyésztő és értékesítő szövetkezetet létesítsen. A szövetkezet célja elsősorban az, hogy a kisgazdákat és tisztviselőket megóvja a piacok kapzsi hiánaitól.

Számtalanszor felemeltük szavunkat a piacok lelketlen üzerei ellen, akik a korai reggeli órákban összevásárolják a termékeket, főként a baromfiakat, úgy hogy a vásárló közönség 8 óra után alig képes baromfihoz jutni, oly horribilis árt követelnek. Tapasztaltuk ezt a hónapok első napjaiban, midőn a tisztviselők elsején fizetéshez jutnak, élelmi cikkeiket beszerezik. Ennek az áldatlan állapotnak akar ezen szövetkezet gátat vetni.

Közvetlen célja volna a szövetkezetnek a vágó- és fajbaromfiak célszerű nevelése és a tagok közötti értékesítése. A szövetkezeti tagok állományai által termelt tojásnak, tollnak stb. közös és a lehető legelőnyösebb piacokon való értékesítése. Tagjainak engedmények mellett hízalt fajbaromfiakat elad s viszont elsősorban tagjaitól köteles szükségleteit beszerezni.

Foglalkozna nagyobb városok mintájára tisztított baromfiak eladásával. Tehát a kis tisztviselő nem volna kénytelen, ha baromfi-hust óhajt enni, egy párt megvenni, amelynek otthoni etetése is fölös kiadással terheli, hanem venne pl. egy fél esrikét, vagy egy negyed kacsát mindig akkor, midőn arra szüksége van.

A szövetkezet tagja lehet mindenki, aki

egy üzletrészt vált, amelynek ára 50 korona lesz. Üzletrészenként még 1 korona felvételi díj is fizetendő.

A szervező bizottság, hogy még a legszegényebbek is jegyezhesenek üzletrészt, annak befizetését nem köti határidőhöz. Megalakuláskor kell lefizetni 10 koronát, a hátralévő összeg pedig kamatmentesen tetszés szerinti havi részletekben törleszthető. Üzletrészeket a gazdasági egyesület útján lehet jegyezni.

Szervezkedjünk!

Az egyéni erő elforgácsolódik; csakis az egyesülés lehet tényezője annak a hatalmas erőnek, amely diadalra számíthat.

Kell, hogy az ügy iránt mindenki érdeklődjék, karolja fel az eszmét és munkálkodjék közre.

A.

A szegedi kereskedelmi és iparkamara március 29 én tartotta meg havi teljes ülését Szarvady Lajos elnökle mellett Perjessy László titkár előterjesztette az elnöki jelentéseket. Ezek során örvendtesen vette tudomásul a teljes ülés, hogy a kerület közgazdasági érdekeit oly közlőről érdeklő Duna-Tisza csatorna tervei közreadattak és módjában fog állani mind a kamarának, mind az érdekelteknek, hogy az ügygyel behatóan foglalkozzék és a csatornaépítés kérdését érlelje. Tudomásul vett ezután a teljes ülés több miniszteri leiratot a szerbiai kivitel és behozatalnak újabb rendelkezésekkel való korlátozása, az új román vámtarifa, az új kereskedelmi szerződések életbeléptetése stb. tárgyában, valamint azon elvi határozatát is, hogy a kamarai tagválasztó jogot a nők is személyesen gyakorolhatják. A teljes ülés szakvéleményt szolgáltatott még Zenta város helypénzszedési és vásárrendtartási szabályrendelete ügyében, Tatabáza és Ópalánka községek heti, illetőleg országos vásár engedélyezését kérő folyamodása ügyében. A debreceni kamarának az önálló vámterület előkészítése érdekében tett fölterjesztése ügyében a teljes ülés azt határozta, hogy habár látja és tapasztalja azokat a közgazdasági hátrányokat, melyek a kereskedelemre és iparra nézve a jelenlegi zavaros állapotokból származnak és habár ismételtlen hangsúlyozza, hogy az önálló vámterület iparunk fejlődésének alapfeltétele, még sem tartja ez idő szerint szükségesnek, hogy a konsolidált viszonyok bekövetkeztéig az önálló vámterület érdekében fejtérszettel éljen. A szentesi ipartestület javaslata folytán fölterjesztést tesz a kamara, hogy a husdrágaság ellensúlyozása, illetőleg a marhatenyésztés fokozása érdekében, az észlelhető visszaélések mérséklése céljából a 6 hétnél idősebb borjúk levágatása megnehezíttessék olyképp, hogy ezek után is a felnőtt marhákra eső fogyasztási és vágatási illeték legyen megállapítva. Jövőhagyólag tudomásul vette a múlt évi zárószámadásokat is, melyek szerint a kamara mintegy 11000 koronát fordított kereskedelmi és ipari célokra.

Széna, szalma, takarmány.

(Fuchs József takarmánynagykereskedő heti jelentése Budapest, V., Nádor-utca 11.) A hetivásáron szénában és szalmában csekély behozatal és jó kereslet volt. Eladott: középminőségű jobb és elsőrendű széna 2.30—2.80, muhar 3.20, alomszalma 1.40, zsupszalma 1.75, szecska 2.10 kor. per 50 kiló fuvaronként házhoz szállítva. Préselt széna 2.80—3.00, préselt szalma 1.40—1.60 kor. per 50 kiló a józsefvárosi pályaudvaron. Gabonaneműk: zab 8.00—8.20, tengeri 7.00, rozs 6.80, árpa 7.50 kor. 50 kilónként.

HIRDETÉSEK.

Törvényesen védve. Minden utánczást és minden utánnyomást büntetnek. — **A törvény nemismerése nem mentés.**

A bíró: Vádlott, ön csaknem összes és utolsó pénzét haszontalan módon teljesen értéktelen és hatástalan szerekre pazarolta, jó lehet önnek, mint csaknem mindenkinek, tudnia kellett, hogy **csakis Thierry balzsama és centifolium-kenőcse** a leg-

megbízhatóbb, leghatásosabb, esalhatatlan gyógyítószer minden esetben és ezt sok ezer köszönő-irat is bizonyítja.

A vádlott: Sajnos, többször rábeszéltettem magamat és a nekem ajánlott értéktelen és hatástalan szereket és hamisított balzsamokat megvásároltam, amit most nagyon sajnállok.

A bíró: A nem ismerés a törvény szerint nem igazolás és nem mentés. Miért nem küldte el magának Thierry pregradai gyógyszerész sok ezer bizonyítvány-nyal ellátott brosuráját, amikor pedig kívánatra ingyen és bérmentve mindenkinek megküldik?

A vádlott: Sajnos, erről nem voltam értesülve.

A bíró: Azzal a feltétellel, hogy ezt a mulasztást pótolni fogja, ezuttal még fölmentem az ön és hozzátartozói egészsége iránt köteles gondoskodás átlágása alól. De továbbra is kerülnie minden más értéktelen és hatástalan surrogátum és hamisítvány megrendelését és alkalmazását és mindig csak Thierry balzsamát és centifolium-kenőcset használja, mint amelyek az egyedül biztos, megbízható és meglepően ható szerek. Az egészség törvényét mindnyájunknak készségesen, pontosan követnünk kell és tgyelmen kívül hagyását, akár tudatlanságból, akár hanyagságból, bizonyára súlyos büntetés éri vagy betegség, vagy legalább a szervezet és az egészségi állapot meggyöngülése formájában.

A szenvedő emberiség segítségére és a fájdalom s a betegség enyhítésére a legmegbízhatóbban Thierry balzsama és centifolium-kenőcse szolgál és önnek nem kell tovább szenvednie, ha ezeket a nagyon olcsó szereket állandóan a házában és magánál tartja és folytonosan használja.

Thierry balzsama páratlan szer köhögés, hurut, mellbaj, tuberkulózis, torokgyulladás, rekedtség, bronehitisz, tüdőbaj, májelfajulás, gyomorgörcs, kólíka, emésztési zavar, közönséges influenza stb. ellen és biztos segítséget és sikert ad.

Ára: 12 kis, vagy 6 kettős üveg, vagy egyetlen nagy különleges üveg patenzárral 5 K franko.

Thierry centifolium-kenőcse non plus ultra minden még oly régi seb, gyuladás, kisebesedett mell, mellkeményedés, orbánc, daganat, kelés, sérülés, karbunkulus, ujképződés, hólyag, a gyermekek kisebesedése stb. ellen.

Megpuhit és fájdalom nélkül kihuz a testbe hatolt minden idegen testet, minő az ólom, gáz, szálka, homok stb. jektor alkalmazva, csaknem mindig megakadályozza a vérméregzést és fölöslegessé teszi a fájdalmas műtétet is.

Ára 2 tégelynek franko 3 K 60.

A sok ezer eredeti köszönő-írtal ellátott brosurát kívánatra mindenki megkapja ingyen és bérmentve. Szétküldi csak a pénz előleges beküldése után, vagy utánvétellel. 26-3

THIERRY A.
gyógyezere.

Pregrada, Rohitsch-Sauerbrunn mellett.

Kapható Zomborban:

NEMET városi gyógyszerháza

Szt. György-tér. Telefonszám 71.

414. szám 1906.

Pályázat.

Bácsordas községben egy 540 korona készpénzfizetéssel egybekötött gyalogrendőri állás megüresedvén, ezen állásra pályázat hirdettetik.

Felhívának mindazok, kik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy kellően felszerelt kérvényeiket *folyó évi április hó 10-ik napjáig* alulírott előljáráshoz adják be.

A ruházatot a megválasztott rendőr köteles beszerezni, a felszerelést pedig a község adja.

Bácsordas, 1906. márczius hó 24-én.

2-2

KÖZSÉGI ELŐLJÁRÓSÁG.

Eladó ház.

Zomborban a Zöldkert-utca 2. sz. alatti ház igen előnyös feltételek mellett eladó. A beépített terület 329 m², melyben 4 szoba (42¹/₂, 36·9, 26, 20·8 m²), 1 fürdőszoba (13¹/₂ m²), 1 nyári és 1 téli konyha, 1 éléskamra, 1 csukott folyosó, 1 mosó és füstölő konyha, fásszin stb. van. Az udvar parkozott, a kert gyümölcsös. Az utca kövezett. A fürdőhöz mindig rendelkezésre áll a meleg víz. — Bővebb értesítést ad a tulajdonos, **Roediger Lajos.** 3-2

Ház eladás.

Dob-utca 8. szám alatti új házamat szabad kézből eladom. 6-2

Özv. Thurszky Jenőné.

Hungária fürdő

(Zombor, Basa-utca 1. sz. a gimnázium főbejáratával szemben)

mindennap reggeli 5 órától kezdve esti 6 óráig a nagyközönség

rendelkezésre áll.

Urak részére

mindennap délig, kedden és szombaton délután is.

Hölgyek részére

hétfőn, szerdán és pénteken délután 2 órától, diákok részére kedden délután.

Gőzfürdőjegy 1 kor.

Kádfürdőjegy 1 K 20 fil.

Diákjegy 40 fillér,

mely utóbbi csakis kedden d. u. vehető igénybe. *—16

Telefon a fürdőben.

Ház vagy háztelek megvételre kerestetik.

Cím a kiadó hivatalban. 3-2

Egy szerémmegyei 200 kat. hold, egy 800 kat. hold bánáti földbirtok szilárd gazdasági épületekkel, továbbá 115 hold Bácsmegyében és 2000 kat. hold horvátországi (erdőirtás) földbirtok, valamint két ujvidéki uri lakház eladó.

Olcsó jelzőloghócsont közvelit

Kugler Ede

3-1 irodája Újvidéken.

1209.906.

Pályázat.

Petróc községben lemondás folytán üresedésbe jött végrehajtói állásra pályázatot hirdetek.

Ezen állás évi 700 kor. készpénzfizetés, havi előleges részletekben a községi pénztárból fizetendő és a végrehajtási díjaknak szabályrendeletileg megállapított fele részével van egybekötve.

Felhívom mindazokat, kik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy szabályszerűen okmányolt kérvényeiket alulírott főszolgabíróhoz **f. évi április hó 15-ig** annál is inkább nyujtsák be, mert a későn érkezett kérvény figyelembe nem fog vétetni.

A tót nyelv ismerete megkívánatik.

Újvidék, 1906. márczius hó 31-én.

Mezey Imre,

főszolgabíró.

2-1

504/906. kig. szám.

Pályázati hirdetmény.

Bács-Bodrog vármegye zentai járás főszolgabírája Mohol községében az I-ső községi orvosi állás betöltésének véglegesítéséig, illetve a II-od orvosi állás jogerős megüresedéséig helyettesítés útján betöltendő II-od községi orvosi állásra ezennel pályázatot hirdet.

Az állás javadalmazása 1000 korona fizetés és a községi szabályrendeletben megállapított 1 kor. nappali és 2 kor. éjjeli látogatási díj.

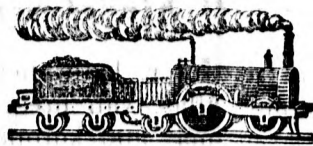
Felhívom pályázni kívánókat, hogy a törvény szerint szabályszerűen felszerelt kérvényeiket hozzám **folyó évi április hó 15-éig** annyival is inkább nyujtsák be, mert a később érkezőket figyelembe nem veendem.

Zenta, 1906. márczius 29.

Dr. Buday,

főszolgabíró.

3-1

A magyar királyi államvasutak téli menetrendje.

ÉRVÉNYES 1905. ÉVI OKTÓBER HÓ 1-ÉTŐL.

Oda						Budapest—Zimony—Belgrád.						Vissza			
gyorsv.	szem. v.	szem. v.	szem. v.	gyorsv.	szem. v.	szem. v.	szem. v.	gyorsv.	szem. v.	szem. v.	gyorsv.	szem. v.	tv. sz. sz.	gyorsv.	
7.00	7.15		1.55	3.20	10.10	ind.	BUDAPEST k. p. u.	érk.	5.45	9.50	1.00	6.55		10.00	
10.15	12.37		6.15	6.36	4.22	érk.	SZABADKA	ind.	11.50	5.05	9.51	1.52		6.37	
	1.26	4.15		6.48	5.32	ind.	SZABADKA	érk.	10.58	7.23	9.39	1.26	9.08		
	1.56	4.43		7.10	6.01		Csantavér		10.26	6.53		1.02	8.18		
	2.21	5.09		7.25	6.27		Bács-Topolya		10.02	6.31	9.07	12.41	7.31		
	2.47	5.36		7.42	7.05		Hegyes-Feketehegy		9.81	6.02		12.14			
	3.07	5.55		7.55	7.27		Verbász		9.06	5.37	8.39	11.57			
	3.28	6.17			7.46		O-Kér		8.41	5.13		11.39			
	3.45	6.34			8.13		Kiszács		8.21	4.54		11.21			
	4.06	6.55		8.37	8.34	érk.	UJVIDÉK	ind.	7.46	4.50	7.56	11.00			

Oda				Baja—Ujvidék				Vissza			
v. v.	v. v.	v. v.	sz. v.	sz. v.	v. v.	v. v.	v. v.	sz. v.	v. v.	v. v.	v. v.
	4.00	7.23	1.15	ind. BAJA	érk.	8.53	3.23	6.50			
	4.11	7.32	1.25	Baja-szállásváros		8.46	3.15	6.42			
	4.25	7.45	1.38	Vaskut		8.31	2.59	6.26			
	4.51	8.10	2.01	Gara		8.10	2.37	6.00			
	5.09	8.26	2.16	Pigyica		7.55	2.17	5.35			
	5.37	8.59	2.39	Sztanisics		7.38	1.57	5.12			
	5.56	9.12	2.56	Gákova		7.14	1.28	4.40			
	6.15	9.31	3.14	Nenadics		6.55	1.08	4.16			
	6.25	9.41	3.23	érk. ZOMBOR (étk.)	ind.	6.45	12.57	4.05			
7.25	6.51		3.51	ind. Zombor-vásártér	érk.	6.10	11.20	7.00			
7.31	6.57		3.57	Fernbach-szállás		6.03	11.13	6.52			
7.41	7.07		4.07	Zsárkovác		5.54	11.04	6.41			
7.50	7.16		4.16	Ó-Sztapár		5.46	10.56	6.32			
8.06	7.30		4.30	Bresztovác		5.32	10.42	6.15			
8.35	7.49		4.49	Hódságh		5.16	10.28	5.51			
8.46	8.10		5.12	Parabuty		4.48	10.02	5.21			
8.50	8.35		5.37	Paraga		4.29	9.45	4.43			
9.00	8.49		5.51	ind. GAJDOBRA	érk.	4.08	9.25	4.10			
9.10	9.16		6.09	Bulkeaz		3.26	9.07	3.26			
9.30	9.30		6.23	Petrovác-Glozsán		3.18	8.55	3.11			
9.45	9.45		6.38	Futtak		3.01	8.44	2.59			
10.10	10.10		7.03	érk. UJVIDÉK	ind.	2.32	8.16	2.20			
10.31			7.25			2.07	7.51	1.40			

Oda				Szabadka—Dálya				Vissza			
v. v.	sz. v.	gy. v.	sz. v.	sz. v.	v. v.	v. v.	v. v.	sz. v.	gy. v.	sz. v.	v. v.
5.00	2.02	6.50	6.55	ind. SZABADKA	érk.	6.50	9.41	12.59	10.35		
5.25	2.26	7.19	7.25	Tavankut		6.17		12.37	10.06		
5.45	2.46	7.41	7.53	Bajmok		5.53	9.11	12.20	9.51		
6.16	3.17	7.41	8.32	Nemes-Militics		5.02	8.46	11.44	9.10		
6.30	3.31	7.53	8.50	érk. ZOMBOR	ind.	4.40	8.35	11.27	8.51		
7.28	4.00	8.13		Prigl-Szent-Iván			8.14	10.55	8.14		
7.42	4.13	8.23		Szóna			8.04	10.37	7.56		
7.54	4.24	8.33		érk. GOMBOS	ind.		7.55	10.25	7.40		
9.18	5.25	9.13		ind. ERDŐD	érk.		7.20	9.17	6.00		
9.30	5.37	9.23		érk. DALYA	ind.		7.09	9.05	5.50		

Oda				Szabadka—Ó-Becse				Vissza			
v. v.	sz. v.	v. v.	sz. v.	sz. v.	v. v.	v. v.	v. v.	sz. v.	gy. v.	sz. v.	v. v.
	4.40	1.32	ind. SZABADKA	érk.	8.34	5.25					
	5.08	2.00	Békova		8.07	4.58					
	6.19	3.21	érk. ZENTA	ind.	6.40	3.40					
	7.47	5.27	Ada		5.26	2.19					
	8.10	5.42	Mohol		5.05	2.02					
	8.30	6.02	Bács-Petrovosczellő		4.39	1.37					
	8.56	6.28	érk. ÓBECSE	ind.	4.10	1.10					

Oda				Szabadka—Baja				Vissza			
sz. v.	sz. v.	sz. v.	sz. v.	sz. v.	sz. v.	sz. v.	sz. v.	sz. v.	sz. v.	sz. v.	sz. v.
4.50	10.30	1.47	7.00	ind. SZABADKA	érk.	9.29	12.48	6.20	10.28		
5.25	11.09	2.22	7.35	Csikéria		8.56	12.16	5.48	9.52		
6.03	1.46	2.54	8.07	Bács-Almás		8.34	11.55	5.27	9.22		
6.09	1.51	3.00	8.13	Almás		8.19	11.40	5.12	9.06		
6.33	12.15	3.26	8.42	Bikity-Borsód		7.54	11.15	4.47	8.38		
7.07	13.48	4.00	9.16	érk. BAJA	ind.	7.17	10.40	4.12	7.47		

Oda				Ó-Becse—Ujvidék				Vissza			
sz. v.	v. v.	sz. v.	sz. v.	sz. v.	v. v.	v. v.	v. v.	sz. v.	v. v.	sz. v.	v. v.
4.40	9.50	4.25	ind. Ó-BECSE	érk.	6.55	12.43	7.44				
5.05	10.21	4.49	Bács-Földvár		6.33	12.16	7.22				
5.27	10.48	5.10	Csurogh		6.15	11.47	7.08				
5.49	11.22	5.32	Zsablya		5.50	11.13	6.37				
6.04	11.45	5.47	Gospodince		5.31	10.44	6.21				
6.30	12.24	6.11	Temerin		5.14	10.20	6.04				
6.39	12.36	6.20	Járek		4.58	9.50	5.44				
6.53	12.53	6.34	érk. VASKAPU	ind.	4.43	9.31	5.31				
7.01	1.07	6.36	ind. VASKAPU	érk.	4.42	9.24	5.25				
7.25	1.35	7.00	érk. UJVIDÉK	ind.	4.17	8.55	5.00				

Oda				Szeged-Rókus—Zenta				Vissza			
sz. v.	v. v.	sz. v.	sz. v.	v. v.	sz. v.	v. v.	v. v.	sz. v.	v. v.	sz. v.	v. v.
	4.20	1.40	ind. SZEGED-ROKUS	érk.	8.51	5.45					
	4.43	2.04	Röszke	ind.	8.28	5.23					
	5.02	2.22	érk. HORGOS	ind.	8.07	5.05					
	5.03	2.35	ind. HORGOS	érk.	7.57	4.49					
	5.21	2.58	Bács-Martonos		7.39	4.31					
	5.44	3.24	O-Kanizsa		7.25	4.17					
	6.04	3.54	Adorján		6.56	3.53					
	6.29	4.19	érk. ZENTA	ind.	6.30	3.28					

Oda				Ujvidék—Vaskapu—Titel				Vissza			
sz. v.	v. v.	sz. v.	sz. v.	v. v.	v. v.	v. v.	v. v.	sz. v.	v. v.	sz. v.	v. v.
	6.37	5.10	ind. UJVIDÉK	érk.	6.00	3.01					
	7.00	5.38	érk. VASKAPU	ind.	5.33	2.38					
	7.05	5.50	ind. VASKAPU	érk.	5.28	2.33					
	7.31	6.24	Káty		5.06	2.15					
	7.42	6.38	Tiszakálmánfalva		4.43	1.56					
	7.57	7.00	Kovil-Szent-Iván		4.25	1.41					
	8.11	7.18	Vilova—Gardinovec		4.04	1.26					
	8.24	7.34	Lok		3.48	1.14					
	8.37	7.50	érk. TITEL	ind.	3.32	1.00					

Oda				Kiskun-Halas—Bácsalmás—Rigyica				Vissza			
v. v.	v. v.	v. v.	v. v.	v. v.	v. v.	v. v.	v. v.	v. v.	v. v.	v. v.	v. v.
3.50	12.05	6.00	ind. KIS-KUN-HALAS	érk.	5.44	2.27	10.24				
4.03	12.18	6.13	Kopolya		5.32	2.14	10.11				
4.20	12.35	6.29	Fehértó		5.16	1.57	9.54				
4.37	12.51	6.45	Terézhalom		5.00	1.40	9.37				
4.58	1.33	7.03	Jankovác		4.48	1.27	9.24				
5.25	2.03	7.23	Mélykut		4.20	12.45	8.50				
5.48	2.26	7.44	Rudics		4.00	12.11	8.21				
5.56	2.34	7.52	érk. BÁCSELMÁS	ind.	3.51	12.00	8.10				
6.16	3.00	8.12	ind. Bácsalmás	érk.	3.41	11.21	7.40				
6.36	3.20	8.28	Madarász puszta		3.26	11.01	7.20				
6.49	3.38	8.36	Bácsmadaras		3.18	10.51	7.10				
6.57	3.46	8.43	Sanac puszta		3.11	10.34	6.53				
7.17	4.11	8.53	Katymár		3.00	10.21	6.40				
7.29	4.23	9.03</									

419. sz./kig. 1906.

PÁLYÁZATI HIRDETMÉNY.

Felsőkabol községben üresedésben levő gyalogrendőri állásra pályázatot hirdetünk; sajátkezűleg irt pályázati kérvények kellően felszerelve **f. évi április hó 15-éig** alulírott községi előljárásnál nyújtandók be.

Szerb nyelv bírása szükséges.

Javadalom: évi 480 korona, ruha és felszerelés.

Felsőkabol, 1906. március 20-án.

Szaghmeiszter János, Milits Milos,
jegyző. 2-2 bíró.**Eladó szőlő**

Ószivácon az épülő vasút-állomástól $\frac{1}{2}$ kilométernyire, 5 éves, 2 hold 1048 □ öl területű, Monticola alanyon, 600-féle fajvesszővel beoltott, a Telecskán levő szőlőmet szabad kézből eladom. Esetleg téglagyárnak is felhasználható. Bővebb felvilágosítást ad Ószivácon a tulajdonos

3-3 **Ruzsits Hariton.****Pályázati hirdetmény.**

A bajmoki r. kath. népiskolánál férfitanítói állás van üresedésben. Az állás javadalma 900 korona készpénz és Szabadka város által adományozott 30 (1200 □ öl) hold földnek reá eső (jelenleg $\frac{1}{7}$) része. Ezen állást az iskolaszék már itt működő tanító előléptetésével kívánja betölteni, minek következtében üresedésbe jő egy 900 koronával javadalmazott férfitanítói állás. A megválasztandónak kötelessége az iskolaszék által kijelölt osztályban és a gazdasági ismétlő iskolában tanítani. Előnyben részesülnek, kik a német és bunyevác nyelvben jártasak. A kérvények **április hó 14-éig** az iskolaszékre címezve nagyságos Mamuzsich Félix esperes urhoz Szabadkára küldendők.

Eladó takarmányrépa

Circa 1000—1200 mm. egészséges **takarmányrépa** — métermázsánként 1 koronáért — a szondi vasuti állomáshoz szállítva **eladó.**

6-3
Levélcim: **özv. Szuppek Béláné Szond** (Bácsmegeye).**Eladó rózsafák!**

Saját termelésű oltott **rózsafák** válogatott fajtákban **április 20-atól** kezdve eladók Zombor város kertészetében. A rózsafák már most megtekinthetők s előjegyzéseket

elfogad
Cserer Gyula,
3-3 városi kertész, Zombor.

Hirdetmény.

Amellyel Bezdán község előljárása meghirdeti azt, hogy a község mint erkölcsi testület tulajdonát képező nagyszigetnek szántóföldül haszonbérbe kiadva nem levő részét, mintegy ezer kat. holdnyi terület tetszés szerinti használatra e folyó év tartamára haszonbérbe adja a **folyó hó 8-ik napján d. u. 4 órakor** a község háza tanácstermében megtartandó szó- és zárt írásbeli árverésen.

A részletes föltételek a jegyzői irodában tudhatók meg.

Kelt Bezdánban, 1906. évi április hó 2-án.

Bosnyák János,
jegyző.Flesz Simon,
2-1 bíró.

ITT MEGRENDELHETŐK:

VÁLTÓK
GYÁSZLAPOK
SZÁMLÁK
LEVÉLFEJEK
NÉVJEGYEK
ELJEGYZÉSI ÉS
ESKETÉSI KÁRTYÁK
SÍMA- ÉS
DOMBORNOMATU
MONOGRAMMOK

BITTERMANN NÁNDOR és FIA

KÖNYV- ÉS KÖNYOMDAI INTÉZETE

ZOMBORBAN

A VÁRMEGYE PALCOTÁJÁBAN.

KÖZSÉGI NYOMTATVÁNYOKBÓL NAGY RAKTÁR.

PAPIR- és IRÓSZEREK
A BEVÁSÁRLÁSI ÁRON.

KÖNYVKÖTŐMUNKÁK ELFOGADTATNAK
ÉS A
KIÁLLÍTÁSI ÁRON SZÁLLÍTTATNAK.

TELEFON SZÁM: 18.

A „BÁCSKA” KIADÓHIVATALA.

ITT MEGRENDELHETŐK:

HIRLAPOK
MŰVEK
NAPTÁRAK
TÁBLÁZATOK
FALRAGASZOK
KÖRLEVELEK
TÁNCVIGALMI
MEGHÍVÓK
TÁNCRENDK
ÉTLAPOK